

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

**Навчально-науковий інститут фізичної культури
Кафедра теорії та методики спорту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту фізичної культури

Михайло ЛЯННОЙ

« 01 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Спортивні та рухливі ігри з методикою викладання
(волейбол, баскетбол)**

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Фізична культура)

перший (бакалаврський) рівень

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту фізичної культури

« 31 » серпня 2023 р.

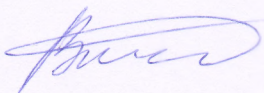
Голова

Людмила МОРОЗ, к. пед. н., доцент

Суми – 2023

Розробники:

Валерій Кисельов, к.пед.н, старший викладач кафедри теорії та методики спорту

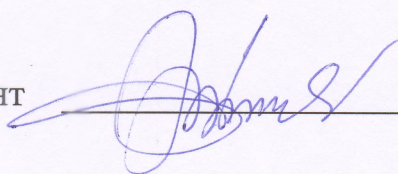

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики спорту

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Діана БЕРМУДЕС, к. пед. н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	бакалавр	Обов’язково	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
3/4-й		3/4-й	
Лекції			
8 год		4 год	
Практичні, семінарські			
30 год		8 год	
Лабораторні			
Самостійна робота			
52 год		78 год	
Консультації:			
Загальна кількість годин - 90			Вид контролю: <i>екзамен</i>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Спортивні та рухливі ігри з МВ» (волейбол, баскетбол, вивчається протягом 2-го року навчання. Метою вивчення навчальної дисципліни є вивчення теорії та методики проведення рухливих та спортивних ігор з школярами різного шкільного віку та в різних режимах роботи шкільних та позашкільних закладів. Використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з теорії і методики спортивних та рухливих ігор, застосовувати набуті теоретичні знання з методики викладання дисципліни у професійній діяльності вчителя; *підбирати та узагальнювати* засоби та методи розвитку провідних фізичних якостей в обраному виді спорту за допомогою технічних прийомів спортивних ігор.

Отримані знання надають додаткові можливості для успішної організаційної й педагогічної роботи з учнями усіх типів шкіл, а також для проведення оздоровчих занять з дітьми різного віку, в організації та проведенні спортивних змагань та свят.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є отримані знання зі шкільного предмету «Фізична культура».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ФК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання з «Фізичної культури» відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і	ПРН 2. Знати теоретико-методичні основи фізичної культури, технології здоров'язбереження, методики розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, гігієнічні основи діяльності у сфері фізичної культури.
---------------	---	---

	фізичного розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з «Фізичної культури» на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісне ставлення в учнів.	
Уміння	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузях фізичної культури, педагогіки й методики середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу у закладах загальної середньої освіти. ФК 11. Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів у відповідності до нормативних вимог, правил і рекомендацій.	ФК 8. Здоров'язбережувальна компетентність як здатність: організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни на уроках «Фізичної культури», позанавчальних формах проведення занять; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу. ПРН 7. Здатність здійснювати профілактику травматизму, забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей та підлітків, техніку безпеки при проведенні навчальних занять у аудиторії, спортивній залі, спортивному майданчику. ПРН 13. Вміти використовувати спеціальне обладнання, інвентар та спортивні споруди для організації навчального

		процесу.
Комунікація:	ЗК4. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).	ПРН 12. Володіти педагогічними, психологічними, біомеханічними, медико-біологічними, фізкультурно-оздоровчими та інформаційними технологіями у сфері фізичної культури.
Автономія та відповідальність	ЗК2. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність) ФК 12. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів з «Фізичної культури»	ПРН 8. Вміти організовувати процес фізичного виховання відповідно Державного стандарту базової загальної середньої освіти, моделювати адекватні засоби та форми занять з учнівською молоддю відповідно до вікових, статевих, морфофункціональних показників учнів, мотивації і рівня їх підготовленості, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, проектувати оптимальні методики навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями в умовах закладів освіти (у тому числі й з відхиленнями стану здоров'я). ПРН 18. Здатність здійснювати організацію діяльності населення з використанням різних видів та форм рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці. Знає педагогічну характеристику рухливих ігор для дітей шкільного віку; методику використання рухливих ігор; класифікацію спортивних ігор; методику навчання технічних елементів спортивних ігор та їх тактику. Вміє організовувати спортивно-масові та фізкультурно-оздоровчі заходи.
82 - 89	Студент вміє узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача, самостійно застосовувати її на практиці. Демонструє знання з методики викладання рухливих ігор на розвиток фізичних якостей; зміст рухливих ігор в урочний і позаурочний час з дітьми різного віку; розуміється на методиці навчання основних техніко-тактичних дій у спортивних іграх. Здатний до організації спортивно-масових заходів та фізкультурно-оздоровчої роботи.
74 - 81	Студент відтворює значну частину вивченого теоретичного матеріалу, конкретизує та аналізує навчальний матеріал з допомогою викладача. Демонструє знання з методики викладання рухливих та спортивних ігор. Демонструє знання щодо визначення змісту рухливих ігор для дітей дошкільного і шкільного віку але пояснює їх суттєвими помилками, намагається самостійно їх виправити. Здатен допомагати в організації спортивно-масових заходів.
64 - 73	Студент володіє теоретичним навчальним матеріалом на низькому рівні. Демонструє знання з методики викладання рухливих та спортивних ігор з суттєвими помилками і виправляє значну їх кількість з допомогою викладача.
60 - 63	Студент володіє теоретичним матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. Не проявляє або проявляє частково знання з методики викладання рухливих та спортивних ігор.

35-59	Студент не володіє теоретичним матеріалом. Демонструє знання з методики викладання рухливих та рухливих ігор за допомогою викладача. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.
1 - 34	Студент не володіє вивченим обсягом матеріалу, і не застосовує його на практиці. Не демонструє знання з методики викладання рухливих та спортивних ігор. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів 3-й семестр І – півріччя (волейбол) - екзамен

Поточний контроль						Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Сума
Розділ 1		Розділ 2					75	25	100
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4				
Поточний контроль									
		15	15	15	15	60			
Контроль самостійної роботи									
		2	3	5	5	15			

Розподіл балів 4-й семестр II – півріччя (баскетбол)

Поточний контроль						Разом	Сума
Розділ 3		Розділ 4					100
Т 3.1	Т 3.2	Т 4.1	Т 4.2	Т 4.3	Т 4.4		
Поточний контроль							
		20	20	20	20	80	
Контроль самостійної роботи							
		5	5	5	5	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

- усне опитування;
- контрольні тестування;

- тестування техніко-тактичної підготовленості
- виконання самостійної роботи
- презентації;
- реферати та інші види завдань.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ ВОЛЕЙБОЛУ. ПРАВИЛА ГРИ.

Тема 1.1. Предмет та характеристика гри у волейбол. Завдання, зміст дисципліни та залікові вимоги. Термінологія. Класифікація, методика навчання та вдосконалення техніки гри. Класифікація, методика навчання та вдосконалення тактики гри.

Тема 1.2. Функції гравців. Правила гри. Жести судді. Суддівство ігор. Заповнення протоколу гри.

Розділ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВНИМ ТЕХНІЧНИМ ДІЯМ У ВОЛЕЙБОЛІ.

Тема 2.1. Методика навчання технічним прийомами гри у нападі.

Тема 2.2. Методика навчання технічним прийомами гри у захисті.

Тема 2.3. Методика навчання тактичним прийомами гри у нападі.

Тема 2.4. Методика навчання Тактичним прийомам гри у захисті. Організація змагань з волейболу.

Розділ 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БАСКЕТБОЛУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ.

Тема 3.1. Історія розвитку баскетболу у Світі та Україні.. Термінологія. Класифікація гри.

Тема 3.2. Правила гри. Жести судді. Функції гравців. Заповнення протоколу гри.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ ТЕХНІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ГРИ У БАСКЕТБОЛІ.

Тема 4.1. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у нападі (пересування на майданчику).

Тема 4.2. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у нападі (володіння м'ячем).

Тема 4.3. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у захисті (пересування, оволодіння м'ячем та протидія).

Тема 4.4. Організація змагань з баскетболу, суддівство ігор.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви	Кількість годин
-------	-----------------

розділів і тем	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Сам. Роб.	Конс.		Лекції	Практ.	Сам. Роб.	Конс.
Волейбол										
Розділ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ ВОЛЕЙБОЛУ ПРАВИЛА ГРИ.										
Тема 1.1. Предмет та характеристика гри у волейбол. Завдання, зміст дисципліни та залікові вимоги. Термінологія. Класифікація, методика навчання та вдосконалення техніки гри. Класифікація, методика навчання та вдосконалення тактики гри.	5	2		3		6	1		5	
Тема 1.2. Функції гравців. Правила гри. Жести судді. Суддівство ігор. Заповнення протоколу гри.	4	2		2		11	1		10	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВНИМ ТЕХНІЧНИМ ДІЯМ У ВОЛЕЙБОЛІ.										
Тема 2.1. Методика навчання технічним прийомами гри у нападі.	9		4	5		7		1	6	
Тема 2.2. Методика навчання технічним прийомами гри у захисті.	9		4	5		7		1	6	
Тема 2.3. Методика навчання тактичним прийомами гри гри у нападі.	9		4	5		7		1	6	
Тема 2.4. Методика навчання Тактичним прийомам гри у захисті. Організація змагань з волейболу.	9		4	5		7		1	6	
Баскетбол										
РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БАСКЕТБОЛУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ГРИ.										
Тема 3.1. Історія розвитку баскетболу у Світі та Україні.	4	2		2		6	1		5	

Термінологія. Класифікація гри)										
Тема 3.2. Правила гри. Жести судді. Функції гравців. Заповнення протоколу гри.	7	2		5		11	1		10	
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ ТЕХНІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ГРИ У БАСКЕТБОЛ.										
Тема 4.1. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у нападі (пересування на майданчику)	9		4	5		7		1	6	
Тема 4.2. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у нападі (володіння м'ячем)	9		4	5		7		1	6	
Тема 4.3. Класифікація гри. Ознайомлення з методикою виконання технічних прийомів гри у захисті (пересування, оволодіння м'ячем та протидія)	9		4	5		7		1	6	
Тема 4.4. Організація змагань з баскетболу, суддівство ігор.	7		2	5		7		1	6	
Усього годин	90	8	30	52		90	4	8	78	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Волейбол Стійка гравця волейболіста. Переміщення по майданчику. Методика навчання техніки виконання прийому і передачі двома руками зверху та з низу	2	4
2.	Методика навчання техніки виконання прийому і передачі двома руками зверху та з низу Техніка виконання прямого нападаючого удару.	2	
3.	Методика навчання техніки виконання прийому і передачі двома руками зверху та з низу .Подача однією рукою з низу. Удосконалення техніки виконання прямого нападаючого удару.	2	

4.	Методика навчання техніки виконання передачі двома руками зверху та знизу . Удосконалення техніки виконання прямого нападаючого удару. Націлена подача однією рукою зверху.	2	
5.	Методика навчання техніки виконання прямого нападаючого удару та силової подачі. Методика навчання техніки виконання прямого нападаючого удару. Техніка виконання блокування одним гравцем. Техніка групового блокування.	2	
6.	Методика навчання техніки виконання прямого нападаючого удару. Техніка блокування одним гравцем. Техніка групового блокування. Тактика захисту кутом вперед та кутом назад.	2	
7.	Методика навчання техніки виконання прямого нападаючого удару. Техніка блокування одним гравцем. Техніка групового блокування. Тактика захисту кутом вперед та кутом назад. Тактика гри літеро та зв'язуючого.	2	
8.	Методика навчання техніко-тактичних прийомів у навчальній грі. Суддівство навчальної гри у якості першого судді, другого судді, суддів на лініях. Проведення змагань на першість групи. Організація та суддівство навчальної гри.	2	
9.	Баскетбол Ознайомлення з класифікацією баскетбольної гри. Методика навчання технічних елементів гри у нападі. Техніка пересування на майданчику(стійки, ходьба, біг, зупинки, повороти). Аналіз тактичних дій у нападі.	4	4
10.	Ознайомлення з класифікацією гри. Методика навчання технічних елементів гри у нападі. Техніка володіння м'ячем (ведення, ловіння, передачі, кидки, Аналіз тактичних дій у нападі.	4	
11.	Ознайомлення з класифікацією гри. Методика навчання технічних елементів гри у захисті. Техніка пересування на майданчику(стійки, ходьба, біг, зупинки,	4	

	повороти). Техніка оволодіння м'ячем та протидія (відбивання, накривання, перехоплення, викидання) Аналіз тактичних дій у захисті.		
12.	Організація та проведення змагань на першість групи. Суддівство ігор.	2	
Разом		30	8

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Артюх В. М. Баскетбол. Л. : Піраміда, 1996. 142 с.
2. Бондаренко В.В., Ціпов'яз А.Т. Методика навчання елементам техніки волейболу. Навчально-методичний посібник. Кременчук: Методичний кабінет. 2018. 120с.
3. Борисов О.О. Основи теорії методики викладання волейболу і футболу К.: ПП «Люскар», 2004. 664 с.
4. Васьков Ю.В. Система фізичного виховання в початковій школі. Ірпінь. 2009. 222 с.
5. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія і методика викладання: Навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с.
6. Кисельов В.О., Лапицький В.О., Чхайло М.Б. Використання тренажерів у волейболі: методичні рекомендації. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. 36с.
7. Кисельов В.О., Самохвалова І.Ю. Розвиток швидко-силових якостей студентів-спортсменів групи підвищення спортивної майстерності засобами кросфіту. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми. СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2023, No 1 (125). С.62-72.
8. Козіна Ж. Л., Кондак Н. М., Защук С. Г., Т. В. Москалець. Баскетбол : правила, гра, навчання : навчальний посібник . Харків : Точка, 2012. 318 с.
9. Костюкевич В.М., Вознюк Т.В., Драчук А.І. Теорія і методика викладання спортивних ігор (курс лекцій): Навчальний посібник. Вінниця: ДОВ «Вінниця», ВДПУ, 2004. 117 с.
10. Махов В.Я. Теорія и методика навчання рухливих і спортивних ігор. Київ : Міністерство освіти України. 1996 р. 168 с.
11. Міщенко О.В. Рухливі ігри та естафети. Методичні рекомендації студентам факультету фізичної культури вищих навчальних закладів. Суми, 2015. 60 с.
12. Моргушенко О.П. Волейбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. К., 1993. 172 с.

13. Офіційні зміни до правил гри з баскетболу – Режим доступу : <https://i.fbu.kiev.ua/1/files/global/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0%202022%20%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf>

14. Стратій Н.В., Грищенко О.І., Істомін А.Г., Веретельникова Ю.А., Куций Д.В., Посипайко А.О. Методика навчання техніки гри у волейбол волейболістів вищих навчальних закладів: Навчальний посібник. ХНМУ, 2012 р. 104 с.

15. Тучинська Т.А., Руденко Є.В. Баскетбол: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2015. 100 с.

16. Тучинська Т.А., Руденко Є.В. Волейбол: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2014. 76 с.

17. Шиян Т.Б. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті. Тернопіль: Навч. кн. Богдан, 2008. 276 с.

Додаткові:

1. Козак Є.П. Методика вдосконалення техніко-тактичних дій волейболістів: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів, учителів фізичної культури та тренерів. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2008. 152 с.

2. Козіна Ж.Л. Спортивні ігри : навчальний посібник для студентів факультетів фізичної культури педагогічних вищих навчальних закладів. Загальні основи теорії і методики 110 спортивних ігор. Додаток: мультимедійні посібники «Баскетбол», «Волейбол». Харків: «Точка», 2010. 200 с.

3. Костюкевич В.М. Організація і проведення змагань із спортивних ігор: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання. Вінниця: Планер, 2005. 216 с.

4. Маріонда І.І., Сущенко І.В., Жоффчак Є.С., Шевченко К.А. Методика навчання техніки гри у волейбол. Ужгород, 2013. 78 с.

5. Мітова, В.В., Грюкова О.О. Баскетбол: історія розвитку, правила гри, методика навчання. Дніпропетровськ : Вид. «Інновація», 2016. 110 с.

6. Недбайло І.А., Натарова В.В., Церетелі В.О., Мінак О.Ф. Методичні вказівки «Методика навчання техніки гри у волейбол» для студентів НТУ «ХПІ» денної форми навчання усіх спеціальностей з дисципліни «Фізичне виховання». Харків : НТУ «ХПІ», 2023. 35 с.

7. Радченко О. В., Смолюк В. І., Швай О. Д., Цюпак Ю. Ю. Методика навчання основ техніки з волейболу: методичні рекомендації . Луцьк : Волинськ. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 56 с.

8. Холопко В. Е. Техніка гри в волейбол. Київ: Здоров'я, 1984. 64 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програмне забезпечення: наукова, методична і спеціалізована література.

Конспекти лекцій за темами дисципліни. Мультимедійні презентації лекцій (схеми, малюнки, таблиці). Фото і відео матеріали для демонстрації на лекційних і практичних заняттях.

Спортивний інвентар: медицинболи, спортивні скакалки, м'ячі для волейболу, баскетболу, фішки, маніжки.